

Віктор Вдовченко
(Київ, Україна)

**«КОНЦЕПЦІЯ ОБ'ЄКТУ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЕКТУВАННЯ»
ДЛЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯМИ
«ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНА ТВОРЧІСТЬ», «ДЕКОРАТИВНО-
ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО», «ОСНОВИ ДИЗАЙНУ» В
НАЦІОНАЛЬНІЙ СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ
ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНОЇ ОСВІТИ
(до нової редакції «Концепції розвитку національної системи
неперервної художньо-проектної освіти», 2015)**

У статті розкрито «концепцію об'єкту педагогічного проектування» – проектування структури, змісту, складових науково-методичного комплексу для вчителя технологій і навчального комплексу для учня за спеціалізаціями профільного навчання «Художньо-проектна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво», «Основи дизайну» як систему художньо-педагогічної діяльності ЗНЗ та ВНЗ (мета, завдання, об'єкт і суб'єкт художньо-педагогічної й художньо-проектної діяльності, способи та засоби її здійснення, інноваційні педагогічні умови (зміст, методи, педагогічні технології, форма, предметно-розвивальне середовище).

Ключові слова: *концепція розвитку національної системи неперервної художньо-проектної освіти, концепція об'єкту педагогічного проектування, художньо-педагогічна діяльність, профільне навчання, спеціалізації «Художньо-проектна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво», «Основи дизайну».*

У контексті основної ідеї об'єкту педагогічного проектування у художньо-проектній творчості, декоративно-прикладному мистецтві та основах дизайну необхідно визначитися із дефініцією поняття «концепція об'єкту педагогічного проектування». Переважно поняття «концепція» розуміють різнобічно як «ідея», «концепт», «образ», «модель», але вони

мають різні визначення:

- «ідея» – це чіткий образ, який несе в собі типові риси;
- «концепт» – це ідея, що за допомогою слів і візуальних образів відображає сенс;
- «образ» – це завершене ціле, в якому бачимо пов'язані між собою частини.
- «модель» – це втілення проекту, його концептуальної ідеї у формі, зручній для вивчення об'єкта дослідження і подальшого його вдосконалення на етапах розробки.
- «концепція» складається із зв'язків між складовими «ідеї».

У художньо-проектній творчості, декоративно-прикладному мистецтві та основах дизайну «концепція об'єкту педагогічного проектування» розкриває проектування структури, змісту, складових науково-методичного комплексу для вчителя технологій та навчального комплексу для учня за спеціалізаціями профільного навчання «Художньо-проектна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво», «Основи дизайну» як систему художньо-педагогічної діяльності ЗНЗ та ВНЗ (мета, завдання, об'єкт і суб'єкт художньо-педагогічної та художньо-проектної діяльності, способи та засоби її здійснення, інноваційні педагогічні умови (зміст, методи, педагогічні технології, форма, предметно-розвивальне середовище).

Концепція об'єкту педагогічного проектування має витоки іще у ХХ ст., коли розвинені теоретичні концепції розвитку професійного дизайну представляли, насамперед, теоретики, для яких літературна частина була єдиною формою для документування дизайнерської ідеї, художньо-проектного задуму. Нині, на початку ХХІ століття, з теоретичними концепціями найчастіше виступає дизайнер (а тепер і науковець педагогічної сфери в галузі дизайну НАПН України, дизайнер-викладач ВНЗ, дизайнер-вчитель профільного навчання у ЗНЗ), для якого теоретичні декларації – лише частина творчого кредо, і в них завжди присутнє більшим чи меншим

чином не тільки особисте ставлення до загальних проблем формоутворення, а й суб'єктивне сприйняття майстром декоративно-прикладного мистецтва та дизайнером власної творчості. У художньо-проектній творчості, декоративно-прикладному мистецтві та дизайні «концепція об'єкту проектування» – це форма, колір, матеріал, конструкція, технологія, фактура. Концептуальне теоретизування з приводу свого творчого кредо інтенсифікує професійне спілкування, а в кінцевому результаті стимулює розвиток дизайну так само, як і розвиток дизайнерської освіти.

У художньо-проектній освіті «концепція об'єкту педагогічного проектування» — це система поглядів на сутність художньо-педагогічної діяльності ЗНЗ або ВНЗ. У цьому контексті варто розглянути авторські педагогічні моделі декількох суміжних рівнів неперервної художньо-проектної освіти: пропедевтичного (5-7 кл.), допрофільного (8-9 кл.), профільного (10-11 кл.), професійного (бакалавр), професійно-педагогічного (магістр) для підготовки майбутніх майстрів декоративно-прикладного мистецтва, дизайнерів, рекламистів; наукового (докторантура) — для підготовки дизайнерів-науківців. [48].

Теоретична модель педагогічного проектування художньо-проектної підготовки в ЗНЗ розглядається нами як засіб досягнення основних цілей: освітньої, інформаційної, особистісно-розвивальної. Моделювання у ЗНЗ розвивального освітнього навчального середовища у багаторівневій художньо-проектній освіті проведено нами під час фундаментальних досліджень:

— пропедевтичного (5-7 кл.) та допрофільного (8-9 кл.) рівнів художньо-проектної освіти у 2012-2014 рр.;

— профільного рівня художньо-проектної освіти (10-11 кл.) у 2009-2011, 2015-2017 рр.

Експериментальна апробація педагогічних моделей здійснюється нами на основі інформаційного, технічного, програмного, педагогічного та

особистісного ресурсів.

Спільним у ДПМ і дизайні та в педагогічній галузі художньо-проектної освіти на профільному рівні є те, що поняття «концепція об'єкту педагогічного проектування» визначає комплексну цілісність проектних рішень. Таку цілісність ми вбачаємо у єдності теоретичних моделей ДПМ і дизайну та теоретичних моделей у художньо-проектній освіті на профільному рівні підготовки за обраними спеціалізаціями. Для художньо-проектної освіти концептуально значимими є позиції майстрів ДПМ, дизайнерів, освітян, науковців щодо розв'язання проблем співвідношення традиційної мистецької й технічної освіти у профільній підготовці за спеціалізаціями «Художньо-проектна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво», «Основи дизайну». Ця проблема особливо гостро постала на початку ХХІ ст. Вона є важливою і в 20-ті роки ХХІ ст. під час:

- розробки нової редакції «Концепції розвитку системи неперервної художньо-проектної освіти» (2015);
- побудови, апробації та втілення в навчальний процес «Моделі інноваційних педагогічних умов для формування художньо-проектних компетентностей старшокласників під час профільної підготовки за спеціалізаціями «Художньо-проектна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво», «Основи дизайну»» (2015), див. табл. 1;

Таблиця 1

**МОДЕЛЬ
ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ
для формування художньо-проектних компетентностей
старшокласників
під час профільної підготовки за спеціалізаціями «Художньо-проектна
творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво», «Основи дизайну»
(за проф. Вдовченком В.В., 2015)**

З О В Н І Ш Н І П Е Д А Г О Г І Ч Н І У М О В И						
1. Метод проектів	▶	словесний	▶	графічний	▶	предметно-пластичний

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Дизайн-освіта майбутніх фахівців на сучасному етапі освітньої практики»

2. Професійно спрямований зміст та методика трудового навчання, технології	Класифікація професій за Є.Клімовим.											
	Ознаки класифікації: предмет праці. Вид класифікації: типи професій											
	Сфери життєдіяльності											
	людина – природа	▶	людина – техніка	▶	людина – знакові системи	▶	людина – людина	▶	людина – художні образи			
	Ознаки класифікації: мета праці. Вид класифікації: клас професій											
Гностичні: розпізнавати, розрізняти; оцінювати, перевіряти			▶	Перетворюючі: перетворювати, обробляти, організувати, переміщувати			▶	Пошукові: придумувати, винаходити; конструювати, знаходити певні варіанти				
Класифікація професій за Дж.Голландом. Типи професій												
реалістичний		▶	інтелектуальний			▶	соціальний		▶	художній		
3. Організаційні форми взаємодії вчителя й учнів	▶	на уроках		▶	колективна	▶	групова	▶	мікро-групова	▶	індивідуальна	
	▶	у позаурочній діяльності		▶								
	▶	у позашкільній діяльності		▶								
	▶			▶								
4. Предметно-розвивальне середовище	▶	природне довкілля		▶	комплексно обладнане приміщення шкільної майстерні			▶	соціальне середовище (центри дитячої художньої та технічної творчості тощо)			
В Н У Т Р І Ш Н І П Е Д А Г О Г І Ч Н І У М О В И												
1. Основні види проектування	▶	художнє			▶	наукове			▶	технічне		
2. Основні типи сприймання інформації довкілля учнями	▶	емоційний, візуальний /"глядачі"/			▶	абстрактний, аудіальний /"слухачі"/			▶	конкретний, сенсорний, кінестетичний, тактильний /"діячі"/		
3. Основні типи мислення учнів	▶	емоційно-чуттєве			▶	мисленнево-абстрактне			▶	конкретно-дійове		
4. Особистісний чинник вчителя за типами мислення	▶	образний			▶	математичний			▶	технічний		

– розробки, апробації та втілення в навчальний процес «Теоретичної моделі формування художньо-проектної компетентності під час профільної підготовки за спеціалізаціями «Художньо-проектна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво», «Основ дизайну» (2015), див. табл. 2;

Таблиця 2

ТЕОРЕТИЧНА МОДЕЛЬ
формування художньо-проектної компетентності
під час профільної підготовки за спеціалізаціями «Художньо-проектна
творчість»,
«Декоративно-прикладне мистецтво», «Основ дизайну»

ЗМІСТОВІ ЛІНІЇ (СКЛАДОВІ)			
для набуття учнями загальноосвітньої школи художньо-проектної компетентності в освітній галузях «Мистецтво» та «Технології»			
1 ▼	2 ▼	3 ▼	4 ▼
Освітня галузь «Мистецтво»	Освітня галузь «Технології»		
П Е Д А Г О Г І Ч Н І У М О В И для реалізації художньо-проектної компетентності			
1 . З м і с т н а в ч а л ь н о г о п р е д м е т у			
Інформація	Проектування	Технології	Презентація
2 . М е т о д и к а н а в ч а н н я з а в и д а м и д і я л ь н о с т і (інформаційною, проектною, технологічною, презентаційною)			
Проведення тематичного пошуку, обробки та засвоєння інформації	Художньо-технічне проектування (5-6 кл.), художнє, технічне, технологічне проектування (8-11 кл.)	Вивчення техніки, матеріалознавства, технології (оволодіння та виконання технологічних переходів, процесів)	Вибір професії, знайомство з особливостями професійної навчальної та виробничої діяльності з основами маркетингу, менеджменту, реклами

3 . О р г а н і з а ц і й н і ф о р м и п р о в е д е н н я з а н я т ь			
Робота з: підручником, довідковими матеріалами, технічною документацією, інтернет-матеріалами. Навчально-дослідницька робота	Фронтальна та індивідуальна проектна робота. Навчання у складі учнівських: дизайнерського бюро, конструкторського бюро, відділу технолога, експериментального бюро	Фронтальна та індивідуальна технологічна робота. Навчання у складі учнівських: виробничих дільниць, бригад, технологічних ліній, експериментального виробництва	Фронтальна та індивідуальна профінформаційна (5-7 кл.), профорієнтаційна (8-11 кл.) робота. Навчання у складі учнівських: центрів з вибору професії, відділу маркетингу, менеджмент-центру (холдингу), відділу реклами, виставкового центру
4 . П р е д м е т н о - р о з в и в а л ь н е с е р е д о в и щ е			
Учнівський інформаційний центр, центр науково-технічної інформації, музей техніки та профільного виробництва	Учнівські: дизайнерське бюро, конструкторське бюро, відділ технолога, експериментальне бюро, гурток з конструювання і профільного моделювання (авіамодельний, судномодельний та ін.)	Учнівські: виробничі дільниці, бригади, технологічні лінії, експериментальні виробництва	Учнівські: центр з вибору професії, відділ маркетингу, менеджмент-центр (холдинг), відділ реклами, виставковий центр
Складові навчальної діяльності для формування художньо-проектної компетентності			
Загальнотехнічна інформаційна та комунікативна діяльність	Проектна діяльність	Технологічна діяльність	Профінформаційна (5-7 кл.), профорієнтаційна (8-11 кл.), маркетингова, менеджерська, рекламна, презентаційна діяльність
Компетенції, сформовані в процесі навчальної діяльності за змістовими лініями			

Загальнотехнічна інформаційна та комунікативна компетенція	Проектна компетенція	Технологічна компетенція	Презентаційна компетенція
ХУДОЖНЬО–ПРОЕКТНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ в результаті профільної підготовки за спеціалізаціями «Художньо-проектна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво», «Основи дизайну»			

– реалізації у профільному навчанні спрямувань за класифікацією взаємозв'язків дизайнера із п'ятьма сферами життєдіяльності (за Ареф'євою О.В, [9], див. табл. 3); взаємозалежних сфер життєдіяльності та видів дизайну (за проф. Вдовченком В.В., Українська школа художньо-проектної освіти, 2004, див. табл. 4) [38];

– моделювання траєкторії особистісного розвитку майбутнього фахівця – майстра ДПМ та дизайнера.

З огляду на вищезазначене, заслуговує на увагу концептуальна позиція щодо ідентифікації дизайну як особливого напрямку людської діяльності (нон-дизайн, оргдизайн, коучинг). Від другої половини ХХ ст. спостерігається тенденція, коли проєктувальники намагаються звертатися не до предметів, а до людини. Подібне, тепер уже явище педагогічної взаємодії з учнями спостерігається у процесі профільної підготовки – майбутні майстри ДПМ та дизайнери разом із вчителями навчальних предметів у профільній школі «Художньо-проектна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво», «Основи дизайну» оволодівають методом прогнозування та системного моделювання естетичних і художніх потреб людини. Цей метод близький кожному із суб'єктів навчально-виховного процесу і водночас далекий від традиційної художньої творчості.

Таблиця 3

КЛАСИФІКАЦІЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ ДИЗАЙНЕРА ІЗ П'ЯТЬМА СФЕРАМИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

(за Ареф'євою О.В., 2007)

Таблиця 4

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ СФЕР ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ВИДІВ ДИЗАЙНУ

(за проф. Вдовченком В.В., Українська школа художньо-проектної освіти, 2004)

СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ	ВИДИ ДИЗАЙНУ
«Людина – природа»	«Ландшафтний дизайн»
«Людина – художній образ»	«Дизайн середовища», «Етнодизайн»
«Людина – сфера обслуговування»	«Дизайн костюма»
«Людина – техніка»	«Промисловий дизайн»
«Людина – знаки інформації»	«Графічний дизайн»; «WEB-дизайн», «Дизайн реклами»

Виявилось, що профільна підготовка з художньо-проектної діяльності опинилася між двома полюсами – мистецтвом та технікою, що віддзеркалюють два важливі аспекти:

- 1) образну виразність та естетичність;
- 2) функціональність в експлуатації та у виготовленні.

Причому, «чим ближче дизайн до полюса техніки, тим більше в ньому проступає творче, особистісне начало. І навпаки, – чим ближче дизайн до полюса мистецтва, тим більше він об'єктивований поступальним рухом науково-технічного прогресу і здається позаособовим» [10]. Зазначений концептуальний підхід не поодинокі зустрічається в навчальному проектуванні майбутніх фахівців із ДПМ та дизайну інтер'єру, одягу, візажу, ландшафтного дизайну, під час вибору тематики якого значно більше уваги приділяється потребам людини, її індивідуальним особливостям, стилю, образу тощо. Так, під час вивчення розділів «Основ дизайну» в 10-11 класах – «Графічний дизайн», «Веб-дизайн», «Дизайн реклами», «Дизайн костюма», «Етнодизайн», «Промисловий дизайн», «Дизайн середовища», «Ландшафтний дизайн» акценти учнів зміщуються, увага звертається не просто на виконання дизайнерського завдання, а в самому завданні закладається мета – задоволення споживчих потреб конкретної категорії людей.

Педагогічна практика профільного рівня часто зустрічається і з явищами, притаманними нон-дизайну та перспективному дизайну.

Нон-дизайн (non design) – вид дизайну, спрямований на оптимізацію процесів у різних видах діяльності людини, середовища її життєдіяльності та виконання ефективних виробничих, соціальних та інших дій. Нон-дизайн базується на загальній для всіх видів дизайну *методиці*, з використанням методів, засобів та проектного апарату дизайну.

Відгалуженнями нон-дизайну є зокрема, *дизайн реклами* та організаційний дизайн.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Дизайн-освіта майбутніх фахівців на сучасному етапі освітньої практики»

Організаційний дизайн, зокрема, полягає у проектуванні та раціоналізації діючих та новостворюваних структур управління підприємством. При цьому головними чинниками проектування є притаманний дизайну системний підхід та метод проектних класифікацій.

Нині термін «нон-дизайн» є дещо застарілим, оскільки саме поняття «дизайн» у масовій свідомості набуло змісту багатогалузевої діяльності (див. *дизайн*). У зв'язку з цим термін використовують для позначення періоду початку розширення сфер дизайнерської діяльності в історії дизайну.

Перспективний дизайн. У кінці ХХ ст. виник новий напрям – «перспективний дизайн». Тенденція його поширення під час професійної підготовки дизайнера є спорідненою із вищеописаним акцентуванням уваги на профільному рівні майбутніми майстрами ДПМ і дизайну на споживчих потребах людини, її індивідуальних особливостях, стилі, образу тощо. Перспективний дизайн не стільки націлює майбутнього майстра ДПМ та дизайнера на створення речі, її раціональної конструкції, скільки на «образ раціональності», на бажане, але не дійсне. Запропонований нами новий гуманітарний напрям розвитку художньо-проектної освіти на профільному рівні зорієнтований на подолання відокремленості видів творчої діяльності людини – на виховання фахівців, здатних створювати проекти, що показують, якими мають бути речі і якою має бути людина, що використовує їх. Отже, з одного боку, художньо-проектна освіта успадковує гуманітарні функції традиційної художньої творчості, а з іншого, – проявляє свою футурологічну спрямованість, тобто намагається передбачити майбутнє шляхом екстраполяції наявних тенденцій на розвиток у майбутньому.

Значної уваги в новій редакції «Концепції розвитку національної системи неперервної художньо-проектної освіти» ми надаємо дотриманню дидактичних принципів наступності та перспективності між ЗНЗ і ВНЗ, та в окремих її ланках. Система пропедевтичного, допрофільного і профільного рівнів художньо-проектної освіти та бакалаврського й магістерського рівнів

«закладає фундамент професії, формує менталітет фахівця, розширює професійний профіль, розвиває творчі здібності, забезпечує професійну мобільність і конкурентоспроможність... Базова освіта – це не тільки спеціальні дисципліни, це і гуманітарна підготовка і найголовніше – фундаментальна підготовка за фахом» [124, 74]. У цьому сенсі фундаментальність профільної підготовки визначає можливість розвитку стратегічного мислення старшокласників, їх здатність передбачати наступні етапи розвитку дизайну, а насамперед дуже прикладного для них завдання прогнозування і моделювання траєкторії особистісного розвитку як майбутнього фахівця – майстра ДПМ або дизайнера (за видами дизайну).

Нова освітня парадигма багаторівневої неперервної системи художньо-проектної освіти ЗНЗ-ВНЗ включає орієнтацію на індивідуальні інтереси та уподобання особистості майбутнього майстра ДПМ і дизайнера (особистісний та діяльнісний підходи), на становлення ерудиції, компетентності, розвиток творчого потенціалу особистості майбутнього майстра (компетентнісний підхід) і загальної культури (ключові компетенції) як пріоритет освіти на кожному рівні. Ця парадигма освіти на профільному рівні докорінно змінює підходи та ідеали системи неперервної художньо-проектної освіти, в якій учень профільної школи є активним суб'єктом, що здобуває освіту у формі «особистісного знання», особистістю, що в прямому сенсі творить і розвиває власний інтелект.

Висновки.

1. Нова парадигма національної системи неперервної художньо-проектної освіти, формується на новітніх підходах – особистісному, діяльнісному, компетентнісному. Перехід на нові підходи в навчанні прискорить євроінтеграцію української неперервної системи художньо-проектної освіти на стандарти Європейського Союзу, визначені Болонськими угодами.

2. Фундаментальність компетентнісно зорієнтованої художньо-

проектної профільної підготовки сприятиме формуванню проектної культури особистості майбутнього майстра ДПМ і дизайнера, його здатності до самостійної художньо-проектної діяльності, до креативного вирішення навчальних завдань уже в умовах профільної школи. Важливо при цьому в ЗНЗ окрім загальних художньо-проектних принципів у навчанні та профільних навчальних завдань з основ дизайну (В. Вдовченко, Є. Антонович та ін.), важливо глибоко розкрити специфіку проектної діяльності майбутніх:

- майстрів декоративно-прикладного мистецтва, етнодизайнерів (Є. Антонович, Р. Захарчук-Чугай, М. Станкевич [6; 77]);
- ландшафтних дизайнерів (В. Дударець, Д. Жирнов, В. Пушкар [71]);
- дизайнерів середовища (дизайнерів екстер'єрів, інтер'єрів) (О. Лазарєв [91], О. Маторін, О. Сєдак);
- дизайнерів одягу (Т. Ніколаєва [100-103], Н. Чупріна та ін.);
- промислових дизайнерів (В. Сьомкін [117], С. Сьомкін [118]),
- дизайнерів-графіків (Т. Божко, М. Куленко, С. Прищенко [12; 109; 90]);
- веб-дизайнерів (В. Вдовченко, Т. Божко та ін. [36]);
- дизайнерів реклами (Є. Антонович, С. Прищенко та ін. [109]).

3. Фундаментальна проблема наукової розробки рівневої неперервної системи художньо-проектної освіти ЗНЗ-ВНЗ майстрів ДПМ та дизайнерів різної спеціалізації для п'яти сфер життєдіяльності розробляється нами з огляду на її художньо-естетичну, психолого-педагогічну та економічну детермінованість. У процесі фундаментальних досліджень в Інституті педагогіки нами розроблена, пройшла апробацію та впроваджена модель рівневої неперервної системи художньо-проектної освіти ЗНЗ-ВНЗ майстрів ДПМ та дизайнерів різної спеціалізації для п'яти сфер життєдіяльності, включаючи позашкільну художньо-проектну освіту – від дитячих студій до

форм і засобів післядипломного професійного самовдосконалення дизайнерів.

4. З 2015 року розробляється принципово новий зміст профільного навчання за спеціалізаціями «Художньо-проектна творчість», «Декоративно-прикладне мистецтво», «Основи дизайну», створюються новітні навчальні програми, розроблялися відповідні до них авторські педагогічні технології розвивального навчання.

5. Особливе місце у нашій моделі професійної та фахової підготовки дизайнера відводиться пропедевтичному навчанню, допрофільному та профільному, професійному та фаховому навчанню. Доцільність пропедевтичного підходу підтверджується трансформаційними процесами, які властиві сучасному етапу розвитку дизайнерської освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонович Є.А. Теоретико-методологічні засади дизайну [Текст] / Є.А.Антонович // Скрижалі. Декоративне мистецтво і дизайн: наук.–мист. студії / Київський державний інститут декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука; редкол. І.І. Міщенко та ін. – К.–Чернівці: Видавн. дім «Родовід», 2009. – С.199–210.
2. Антонович Є.А. Теорія і методика дизайну в контексті розробки концепції сучасного національного дизайну // Педагогіка вищої та середньої школи: зб. наук. праць №13. – Спец. вип.: Мистецько-педагогічна освіта: проблеми та перспективи. – Кривий Ріг: КДПУ, 2005. – С.3–10.
3. Антонович Є.А., Вдовченко В.В та ін. Етнодизайн: Експериментальна програма для 5-9 кл. // Сільська школа України. – 2004. – №21 (93). – С.4–23.
4. Антонович Є.А., Вдовченко В.В. Синтез дизайну і технологій у системі національної неперервної дизайн-освіти / Теорія і методика виховання: Науково-педагогічний вісник / за ред. В.Г. Бутенка. – Херсон: Грінь Д.С., 2012. – Вип. 2. – С.4–10.
5. Антонович Є.А., Вдовченко В.В. Сучасна модель довузівської підготовки з «Основах дизайну» на засадах етнодизайну для

Секція № 1. Сучасний стан дизайн-освіти: теорія, практика і перспективи розвитку

дизайнерських факультетів мистецьких вишів // *Етнодизайн: європейський вектор розвитку і національний контекст: зб. наук. праць / упорядн. і відп. ред. Є.А. Антонович. – Полтава: ПНПУ ім. В.Г. Короленка, 2015. – Кн. 1. – С.279–289.*

6. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. *Декоративно-прикладне мистецтво: підручник / Є.А. Антонович, Р.В. Захарчук-Чугай, М.Є. Станкевич. – Львів: Світ, 1992. – 272 с.: іл.*

7. Антонович Є.А., Вдовченко В.В. *Сучасні підходи до розробки навчально-методичного комплексу з «Основ дизайну» для профільної школи у неперервній системі національної дизайн-освіти (на базі етнодизайну) // Становлення і розвиток етнодизайну: український та європейський досвід: зб. наук. праць / упорядн. і відп. ред. Є.А. Антонович. – Полтава: Полтавський літератор, 2012. – Кн. 1. – С. 107–127.*

8. Антонович Є.А., Вдовченко В.В. *Фундаментальні та прикладні дослідження синтезу дизайну і технологій у системі неперервної дизайнерської та технологічної освіти // Становлення і розвиток етнодизайну: український та європейський досвід: зб. наук. праць / упорядн. і відп. ред. Є.А. Антонович. – Полтава: Полтавський літератор, 2012. – Кн. 1. – С. 104–113.*

9. Арефьева О.В. *Профессиональная подготовка студентов-дизайнеров в процессе обучения компьютерной графике. Автореф. дисс. ... канд. пед. наук. 13.00.08 – теория и методика профессионального образования. Магнитогорск. 2007. [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dissers.ru/avtoreferati-kandidatskih-dissertatsii-pedagogika/a51.php>*

10. Аронов В.Р. *Художник и предметное творчество: проблемы взаимодействия материальной и художественной культуры XX в. / Владимир Рувимович Аронов. – М.: Сов. Художник, 1987. – 230 с.*

11. Афанасьев Ю.Л. *Социально-культурный потенциал художественной деятельности [Текст] : монография / Ю.Л.Афанасьев. – Львов: Світ, 1990. – 157 с.*

12. Божко Т.О. *Методичні основи удосконалення проектування продукції графічного дизайну. – Автореф. дис. ... канд.*

Секція № 1. Сучасний стан дизайн-освіти: теорія, практика і перспективи розвитку

мистецтвознавства: 17.00.07 – дизайн / Божко Тетяна Олександрівна. – Київський національний університет культури і мистецтв. К., 2011. 20 с.

13. Вдовченко В.В. Довузівська підготовка зі спеціальності «Дизайн»: профільне навчання. Дис. у формі наукової доповіді ... доктора філософії в галузі дизайну: Спеціальність «Дизайн» / Вдовченко Віктор Володимирович. – К., 2013. – 64 с.

14. Вдовченко В.В. Забезпечення наступності змісту навчання основам матеріалознавства в загальній школі (на прикладі обробки деревини) // зб. наук. праць / В.Г. Кузь (гол. ред.) та ін. – К.: Науковий світ, 2002. – С.21–24.

15. Вдовченко В.В. Застосування понять з дизайнерського проектування в технологічній освіті // Zbior raportow naukowych "Aktualne naukowe badania. Od teorii do praktyki" / (30/03/2014 – 31/03/2014). – Warszawa Wydawca: Sp. Z o.o. «Diamont trading tour», 2014. – С. 59–60.

16. Вдовченко В.В. Концепція навчально-методичного комплексу з «Основ дизайну» для 10-11 (12) кл. // Зміст і технології шкільної освіти: матеріали звітної наукової конференції 30-31 березня 2005 р. – К., 2005. – С. 77–78.

17. Вдовченко В.В. та ін. Навчальна програма «Трудове навчання: основи дизайну» для загальноосв. навч. закладів нового типу: ліцеїв, гімназій, коледжів (5-9 класи). Рекомендовано МОН України (№1/11-3179 від 25.07.2008 р.) // Трудова підгот. в закладах освіти. – 2010. – №9. – С.13–34; 2010. – №10. – С.29–48; 2010. – №11–12. – С.11–30.

18. Вдовченко В.В. Наукове обґрунтування добору і реалізації змісту навчального предмета «технології» з технічних видів праці в основній школі // Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2012 рік: наук. видання. – К: Інститут педагогіки, 2013. – С.302–303.

19. Вдовченко В.В. Прикладні експериментальні дослідження – апробація змісту інтегрованих курсів із навчальних предметів освітніх галузей «Мистецтво» та «Технології» у Кловському ліцеї № 77 м. Києва // Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту

педагогіки НАПН України за 2011 рік: наук. видання. – К.: Інститут педагогіки, 2012. – С.291–293.

20. Вдовченко В.В. Проектне моделювання на заняттях з освітньої галузі “Технології” // Вісник Черкаського університету. – Черкаси, 2001. – Вип. 26. – С. 19–22.

21. Вдовченко В.В. Проектування та виготовлення виробів з деревини: Орієнтовний тематично–календарний план модуля (для сільських шкіл) // Сільська школа України. –2014. – №8 (80). – С.14–23.

22. Вдовченко В.В. Реалізація змісту модуля “Проектування та виготовлення виробів із деревини” в 5-9 кл. // Трудова підгот. в закладах освіти. – 2002. – №3. – С.4–13.

23. Вдовченко В.В. Результативність науково-дослідної роботи в технологічному напрямі профільного навчання з «Основ дизайну» // Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2008 рік: інформ. видання. – К: Педагогічна думка, 2009. – С.341–343.

24. Вдовченко В.В. Світ професій // Дизайн-освіта: Профільне навчання старшокласників: Програми календарні плани і не тільки... / упоряд.: В. Вдовченко та ін. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ»; Вид. Л. Галіцина, 2006. – С. 104–114.

25. Вдовченко В.В. Теоретичне моделювання реалізації предметної (проектно-технологічної) компетентності на заняттях «Трудового навчання» (основна школа) // Анотовані результати науково–дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2013 рік. – С.302–303.

26. Вдовченко В.В. та ін. Трудове навчання: технології і дизайн: Програма для 5-го кл. // Сільська школа України. – 2004. – №21 (93). – С. 14–27.

27. Вдовченко В.В. Формування понять з художнього та технічного проектування (за проектно-технологічною системою неперервної технологічної освіти професора Вдовченка В.В.) // Реклама як художньо-комунікативні практики: зб. матеріалів Міжн. наук.– практ. конф., м. Харків, 27 бер. 2014 р. / за заг. ред. В.Я. Даниленка. – Харків: ХДАДМ, 2014. – С. 21–24.

28. Вдовченко В.В., Антонович Є.А. Методика викладання

образотворчого мистецтва і дизайну: навч. програма для підготовки, перепідготовки вчителя образотв. мистецтва і вчителя труд. навч. для викладання профільних програм за напрямом «Дизайн»: «Етнодизайн», «Основи дизайну», «Графічний дизайн», «Веб-дизайн», «Дизайн середовища (дизайн інтер'єрів та екстер'єрів)», «Ландшафтний дизайн» // Завуч. – 2006. – №16 (274). – С. 33–44.

29. Вдовченко В.В., Антонович Є.А. Навчально-методичні комплекси за профілем „Дизайн” // Інформатика. – 2005. – №31–32 (319–320). – С.24–27.

30. Вдовченко В.В., Антонович Є.А. Основи дизайну: Програма профільн. навч. у 10-11 кл. // Сільська школа України. – 2005. – №29-30 (139-140). – С. 3–13.

31. Вдовченко В.В., Антонович Є.А. Програма профільн. навч. для загальн. навч. закладів з трудового навчання у 10–11 кл. “Основи дизайну” // Освіта і управління. – 2005. – Т. 8. – № 2. – С. 115–149.

32. Вдовченко В.В., Антонович Є.А. Словник-довідник // Дизайн-освіта. Профільне навчання старшокласників: Програми календарні плани і не тільки... / упоряд.: В. Вдовченко та ін. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ»; Вид. Л. Галіцина, 2006. – С.115–125.

33. Вдовченко В. та ін. Вивчення і узагальнення педагогічного досвіду // Труд. підгот. в закл. освіти. – 2004. – №1. – С.23–25.

34. Вдовченко В.В. та ін. Графічний дизайн: профільна програма для 10–11 класів // Сільська школа України. – 2005. – № 11(121). – С. 18–32.

35. Вдовченко В.В. та ін. Дизайн середовища: Програма і методичні рекомендації для профільн. навч. учнів 10–11 кл. загальноосв. навч. закл. / В. Вдовченко та ін. // Освіта і упр. – 2007. – Т.10. – №3–4. – С. 163–196.

36. Вдовченко В.В. та ін. Інтегрований курс «Інформатика – WEB-дизайн –технологія»: Програма профільного навчання для учнів 10-11 кл. загальноосв. навч. закладів, ліцеїв, гімназій // Освіта і упр. – 2007. – Т.10. – № 2. – С. 100-151.

37. Вдовченко В.В. та ін. Навч. програма для 11-річн. школи. Технології. 10-11 кл.: Прогр. для профільн. навч. учнів загальноосв. навч. закладів. Спеціалізація „Основи дизайну“. Технолог. напрям.

Технологічний профіль. Наказ МОН № 1021 від 28.10.2010. Про надання навч. прогр. грифу «Затверджено МОН України». – К., 2010. – 96 с.

38. Вдовченко В.В. (кер. авт. кол.) та ін. Основи дизайну: підручник для 10 кл. загальноосв. навч. закл. Профільн. рівень [за ред. В.В. Вдовченка]. – К.: Педагогічна думка, 2010. – 304 с.: іл.

39. Вдовченко В.В. (кер. авт. кол.) та ін. Основи дизайну: підручник для 10 класу загальноосв. навч. закл. Профільн. рівень [за ред. В.В. Вдовченка]. – К.: Педагогічна думка, 2010. – 304 с.: іл. Електронна повна версія підручника для 10 кл. загальноосв. навч. закладів: (Вдовченко В.В. та ін.) вид-во "Педагогічна думка" [електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iitzo.gov.ua/elektronni_pidruchniki_dly_10_klasu_znz.html

40. Вдовченко В.В. та ін. Основи дизайну: Програма профільн. навч. для загальноосв. навчальних закладів з трудового навчання у 10–12 кл. Наказ МОН № 122 від 22.02.2008. Про надання навч. прогр. грифу «Затверджено МОН України» // Освіта і управління. – 2008. – Т. 11. – № 1. – С. 116–149 (10 кл.).

41. Вдовченко В.В. та ін. Основи дизайну: Програма профільн. навч. для загальноосв. навч. закладів з трудового навчання у 10–12 класах. Наказ МОН № 122 від 22.02.2008. Про надання навчальним програмам гриф «Затверджено МОН України» // Освіта і управління. – 2008. – Т. 11. – № 2–3. – С. 89–122 (11–12 кл.).

42. Вдовченко В.В. та ін. Прогностичні концептуальні підходи до реформування технологічної освіти учнів загальноосвітньої школи // Наукові записки : [збірник наукових статей] / М-во освіти і науки України ; Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова ; укл. Л.Л. Макаренко. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – Вип. 98. – С. 50–62.

43. Вдовченко В.В. та ін. Програма профільного навчання для загальноосвітніх навчальних закладів з трудового навчання у 10–11 класах «Графічний дизайн» // Освіта і управління. – 2007. – Т.10. – № 1. – С. 129–160.

44. Вдовченко В.В. та ін. Промисловий дизайн: Програма для 10–11 кл. Профільне навчання // Сільська школа України. – 2004. – № 31 (103). –

С. 10–20.

45. Вдовченко В.В. та ін. Профільне навч. за напрямом «Промисловий дизайн»: Progr. для 10–11 кл. // *Дизайн-освіта. Профільне навчання старшокласників: Програми, календарні плани і не тільки... / упоряд.: В. Вдовченко та ін. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ»; Вид. Л. Галіцина, 2006. – С.75–88.*

46. Вдовченко В.В. та ін. Результати експериментальної апробації структури учнівського творчого проекту в технологічній підготовці з «Основ дизайну» в 10–11 кл. // *Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2010 рік: наук. видання. – К: Інститут педагогіки, 2011. – С. 244–245.*

47. Вдовченко В. та ін. Урок під мікроскопом // *Сільська школа України. – 2003. – №19–21 (55-57). – С.3–6.*

48. Вдовченко В.В. Формування тезауруса з основ дизайну у системі неперервної художньо-проектної освіти: пропедевтичний рівень // *Педагогічні інновації у фаховій освіті: збірник наукових праць. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2014. – Вип. 1(5). – С. 136-154*

49. Вдовченко В.В., Вдовченко З.В. Оригінальні рішення проблеми креативності старшокласників у фундаментальних і прикладних дослідженнях художнього і технічного проектування // *Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2009 рік: інформ. видання. – К: Педагогічна думка, 2010. – С. 232–233.*

50. Вдовченко В.В., Вдовченко З.В. Упровадження результатів дослідження сучасних педагогічних умов для профільного навчання на експериментальних майданчиках Інституту педагогіки НАПН України // *Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2010 рік: наук. видання. – К: Інститут педагогіки, 2011. – С. 243–244.*

51. Вдовченко В.В., Коноваленко А.М. та ін. Обробка деревини і дизайн середовища (маркетрі) 10–11 кл.: Профільна програма // *Сільська школа України. – 2004. – № 34 (106). – С. 12–21.*

52. Вдовченко В.В., Коноваленко А.М. та ін. Progr. профільн. навчання для загальноосв. навч. закладів з труд. навчання у 10–11 кл. “Дизайн середовища: художня обробка деревини (маркетрі)” // *Освіта і*

управління. – 2004. – Т.7. – № 3–4. – С. 169–184.

53. Вдовченко В.В. Коноваленко А.М. та ін. Програма профільн. навчання для загальноосвітніх навчальних закладів з трудового навчання у 10–11 класах "Художня обробка деревини (різьблення по дереву)" // Дизайн-освіта. Профільне навчання старшокласників: Програми, календарні плани і не тільки... / упоряд.: В. Вдовченко та ін. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ»; Вид. Л. Галицина, 2006. – С.45–61.

54. Волкотруб И.Т. Основы художественного проектирования: Учебник для худож. учеб. заведений. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Выща шк. Головное изд-во, 1988. – 191 с, 104 ил. – Библиогр.: 48 назв.

55. Гачев Г.Д. Жизнь художественного сознания: очерки по истории образа. – М.: Искусство, 1972. – 200 с.

56. Гершунский В.С. Прогностические методы в педагогике / В.С. Гершунский. К.: Выща шк., 1974. – 208 с.

57. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження. Методологічні поради молодим науковцям / Семен Устимович Гончаренко. – К.; Планер:, 2010. – 308 с.

58. Гончаренко С.У. Фундаментальність чи вузький професіоналізм освіти / Семен Гончаренко // Дидактика професійної школи: зб. наук. пр. / [редк. С.У. Гончаренко (голова) та ін.] – Хмельницький: ХНУ, 2004. – Вип. 1. – С. 177-186.

59. Даниленко В.Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури ХХ століття (національний та глобалізаційний аспекти): дис. ... доктора мистецтвознавства: 05.01.03 / Даниленко Віктор Якович. – Харків, 2006. – 401 с.

60. Даниленко В.Я. Дизайн: підручник / Харківська держ. академія дизайну і мистецтв; Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України – Харків: Вид-во ХДАМ, 2003. – 320 с.

61. Декоративно-ужиткове мистецтво: словник: у 2 т. Т.1 / Я.П. Запаско, І.В. Голод, В.І. Білик – Львів: Афіша, 2000. – 364 с.: іл.

62. Декоративно-ужиткове мистецтво: словник: у 2 т. Т.2 / Я.П. Запаско., І.В. Голод, В.І. Білик – Львів: Афіша, 2000. – 400 с.: іл.

63. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 1392 від 23

- листопада 2011 р.: [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmi.gov.ua/kmi/control/uk/cardnpd/1392-2011>
64. Джонс Дж. К. Инженерное и художественное конструирование. Пер. с англ. М.: Мир, 1976. 374 с.
65. Джонс Дж. К. Методы проектирования / Пер. с англ. - 2-е изд. дополн.- М.: Мир, 1986. - 326 с., - загл 1-го изд.: Инженерное и художественное проектирование.
66. Дизайн. Иллюстративный словарь-справочник / Г.Б. Минервин и др.: Под общ. ред.. Г.Б. Минервина и В.Т. Шимко. – М.: «Архитектура-С», 2004. – 288 с., ил.
67. Дизайн і ергономіка: Терміни та визначення. ДСТУ 3899–99. Видання офіційне. – К.: Держстандарт України, 1999. – 30 с.
68. Дизайн-освіта: Профільне навчання старшокласників: Програми, календарні плани і не тільки ... / упоряд.: В. Вдовченко та ін. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ»; Вид. Л. Галіцина, 2006. – 128 с.
69. Дизайн квітників: Навч. посіб. / В.В. Пушкар, А.Д. Жирнов, О.К. Вільгельм-Швадчак; Держ. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. К., 2003. 132 с. Бібліогр.: 19 назв.
70. Дизайн: Словник-довідник / Інс-т проблем сучасн. мист-ва НАМ України; за ред. М.І. Яковлева; упоряд.: Ю.О. Іванченко та ін.; редкол. В.Д. Сидоренко (голова) та ін. – К.: Фенікс, 2010. – 384 с.
71. Дударець В.М. Композиційні принципи формування міських садів України: Автореф. дис. ... канд. архіт.: 18.00.01 / В.М. Дударець; Акад. образотв. мистец. і архіт. К., 2000. 20 с.
72. Дьюи Д. Психология и педагогика мышления / Д. Дьюи; пер. с англ. М.: Совершенство, 1997. – 204.
73. Енгельмейер П.К. Теория творчества / П.К. Енгельмейер, 1963. – 158 с.
74. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; відповід. ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
75. Жирнов А. Д. Перспектива : навч. посіб. / Анатолій Дмитрович Жирнов. – К. : НАКККіМ, 2011. – 100 с.
76. Забродська Л.М. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освіті: навч-метод. посібник / Л.М. Забродська; НАПН України, Ун-т

Секція № 1. Сучасний стан дизайн-освіти: теорія, практика і перспективи розвитку

менедж. освіти, каф. інформ. і комунікац. Технологій. – К., 2011. – 120 с.

77. Захарчук-Чугай Р.В., Антонович Є.А. Українське народне декоративно-прикладне мистецтво : навч. посібн. / Р.В. Захарчук-Чугай, Є.А. Антонович. – К.: Знання, 2012. – 342 с.

78. Зязюн І.А. Психологічні умови учіння-виховання особистості // Етнодизайн: Європейський вектор розвитку і національний контекст. Кн. 1 : зб. наук. праць / редкол.: Є.А. Антонович та ін. – Полтава : Полтавський літератор, 2014. – С. 11-19.

79. Каган М.С. Начала эстетики. – М.: Искусство, 1964. – 218 с.

80. Калошина И.П. Психология творческой деятельности: учеб. Пособие для вузов / И.П. Калошина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. – 559 с.

81. Концепція Державної цільової програми розвитку національного дизайну на 2007-2011 роки (Проект) // Сайт Спілки дизайнерів України, [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.design.org.ua/documents.php>.

82. Косів В.М. Національні моделі і глобалізація графічного дизайну другої половини ХХ ст. Дис. ... канд. мистецтвознавства: 05.01.03 – технічна естетика. – Львів, 2003. – 192 с.

83. Корець М.С., Вдовченко В.В., Тарара А.М. Педагогічні умови реалізації технологічного профільного навчання // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія №13. Проблеми трудової та професійної підготовки: зб. наук. праць. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2010. – Вип. 6. – С. 213–214.

84. Кремень В.Г. Модернізація освіти – важливий чинник соціального, економічного і політичного розвитку України / Василь Кремень // Вісник НАН України. – 2001. – № 3. С.23-25.

85. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. – К.: Грамота, 2005. – 448 с. – Бібліогр. С. 431-444.

86. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. – К.: Педагогічна думка. – 2009. – 520 с.

87. Кремень В.Г. Філософія національної ідеї: Людина. Освіта.

- Соціум. – Вид. переробл. – К.: Грамота, 2010. – 576 с.
88. Кудрявцев Т.В. Психология технического мышления. М.: Педагогика, 1975. – 303 с.
89. Кузьмина Н.В. Методы системного педагогического исследования / Н.В. Кузьмина. – Л., 1980. – 98 с.
90. Куленко М.Я. Основы графічного дизайну: підручник. – Вид. 2-е, доп. і випр. – К.: Кондор, 2007. – 492 с.
91. Лазарев А.И. Исследование тектонических особенностей формообразования высотных сооружений на основе использования бионических принципов : Дис. ... канд. архитектуры : 18.00.01 / Лазарев Алексей Иванович. – К., 1979.
92. Мадзігон В.М., Криволапов М.О. Дизайн і технології в системі неперервної освіти // Етнодизайн: Європейський вектор розвитку і національний контекст. Кн. 1 : зб. наук. праць / редкол.: Є.А. Антонович та ін. – Полтава : Полтавський літератор, 2014. – С. 30-33.
93. Мачача Т.С. Формування проектно-технологічної культури учнів основної школи в процесі трудового навчання. – Автореф. дис. ... канд. пед.. наук: 13.00.02 – теорія та методика трудового навчання / Мачача Тетяна Святославівна. – Інститут педагогіки НАПН України. – К., 2011. – 20 с.
94. Мачача Т.С., Вдовченко В.В. Концептуальні підходи до стратегії розвитку технологічної освіти учнів основної школи // Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки НАПН України за 2014 рік. – К.: Інституту педагогіки, 2014. – С. 300 – 301
95. Мачача Т.С., Вдовченко В.В. та ін. Проект Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти. Освітня галузь «Технології» // Проект Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти: офіц. вид. – К., 2010. – С.67–70.
96. Мигаль С.П. Дизайн в іменах. Львівська школа: Науково-популярне видання. – Львів: «Папуга», 2010. – 156 с.: іл. – Укр.
97. Мигаль С.П. Дизайн. Львівська школа: Альбом-каталог. – Львів: «Папуга», 2004. – 240 с.: – Укр., англ.
98. Мигаль С.П. Львівська дизайнерська школа: становлення,

Секція № 1. Сучасний стан дизайн-освіти: теорія, практика і перспективи розвитку

проблеми, перспективи // *Діалог культур: Україна у світовому контексті. Художня освіта: Зб. наук. праць.* – Львів: Світ, 2000. – С. 387 – 393.

99. *Наливайко С.І. Давньоіндійські імена, назви, терміни: проєкція на Україну : довідник / Степан Наливайко; Нац. НДІ українознав. М-ва освіти і науки України.* – К.: [Видавець Сергій Наливайко], 2009. – 504 с.

100. *Николаева Т.А. Народное моделирование женской одежды и применение его традиций в современной практике (на материалах Украины) // Советская этнография.— М.: Вып. № 3, 1977.— С. 72-90.*

101. *Николаева Т.А. Народные конструктивно-художественные приемы в традиционной и современной весенне-осенней верхней одежде украинцев // Советская этнография.— М.: Вып. № 3, 1984.— С. 14-28.*

102. *Ніколаєва Т.В. Тектоніка формоутворення костюма: навч. посібник (видання третє, доповнене) / Т.В. Ніколаєва.* – К.: Арістей, 2011. – 376 с.

103. *Николаева Т.А. Художественные особенности народной украинской одежды конца XIX — начала XX в. как объект этнографического исследования // Советская этнография.— М.: Вып. № 6, 1988.— С. 105-121.*

104. *Образотворче мистецтво: Енциклопедичний ілюстрований словник-довідник / Упоряд. А. Пасічний.* — К.: Факт, 2007. – 680 с; іл.

105. *Педагогічна майстерність : Хрестоматія: Навч. посіб. / Упоряд. : І.А. Зязюн, Н.Г. Базилевич, Т.Г. Дмитренко та ін.; за ред. І.А. Зязюна.* – К.: СПД Богданова А.М., 2008. – 462 с.

106. *Педагогічний словник / за ред. дійсного члена АПН України Ярмаченка М.Д.* — К.: Педагогічна думка, 2001. — 514 с.

107. *Підлипенський В.С. Політехнічний російсько-український словник.* – К.: Перун, 2000. – 512 с.

108. *Пометун О.І. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти / О.І. Пометун // Рідна школа.* – 2005. – № 1. С. 65–67.

109. *Прищенко С.В. Кольорознавство: навчальний посібник / за ред.*

- проф. Є.А. Антоновича. – К.: ДАКККіМ, 2009. – 374 с., іл.
110. Психологічна енциклопедія / автор-упорядн. О.М. Степанов. – К.: Академвидав, 2006. – 424 с. (Енциклопедія ерудита).
111. Радкевич В.О. Теоретичні і методичні засади професійного навчання у закладах профтехосвіти художнього профілю : монографія / В.О. Радкевич; за ред. Н.Г. Ничкало. – К. : УкрІНТЕЛ, 2010. – 424 с.
112. Реклама і дизайн: Тлумачний словник. Advertising & design / упоряд. Л.В. Ремізовський. — К.: Альтерпрес, 2012. —288 с.
113. Рижова І.С. Філософія дизайну. Теоретико-методологічні засади: монографія. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2006. – 544 с.
114. Роменець В.А. Психологія творчості: навч. посібник.– К.: Либідь, 2004. – 288 с.
115. Сидоренко В.Ф. Генезис проектной культуры и эстетика дизайнерского творчества: Автореф. ... д-ра искусств.: 17.00.06 / ВНИИ техн. естет. Гос. ком. СССР по науке и тех. – М., 1990. – 32 с.
116. Словник з дизайну і ергономіки. [Текст]: термінологічний словник для фахівців з дизайну і ергономіки, інженерів, конструкторів, студентів ВНЗ / В.О. Свірко [та ін.]; під аг. ред. В.О. Свірка – 2-ге вид., перер. і доп. – Харків: НТМТ, 2009. – 131 с.
117. Сьомкін В.В. Дизайн. Тенденції та напрямки розвитку: монографія / В.В. Сьомкін. – К.: Альтерпрес, 2009. – 528 с. іл., 8 кол. Іл.
118. Сьомкін С.В. Основи проектування та конструювання: Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2007. – 283 с.: іл.
119. Тарара А.М., Вдовченко В.В. Концептуальні та інноваційні структурні розроблення для профільного навчання старшокласників в освітній галузі «Технології» // Молодь і ринок. – 2011. – №10(81). – С.64–68.
120. Тарара А.М., Вдовченко В.В. Моделювання добору і реалізації змісту навчального предмета «Технології» в загальноосвітній школі на засадах проектно-технологічного підходу // Проектна діяльність учнів у системі компетентнісно спрямованої соціальної і життєвої практики в 11-річн. шк. та позашк. освіті : в 2 ч. : матеріали Всеукр. наук.–практ. конф. 29-30 жовтня 2014 р. / ред. кол.: І.Г. Єрмаков (наук. ред.) та ін. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2014. – Ч. 2. –

С.163–168.

121. Український педагогічний словник / за ред. С.У. Гончаренка. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.

122. Українсько-англійський педагогічний словник / уклад. Т.К. Полонська — К.: Педагогічна думка, 2008. — 448 с.

123. Філософський енциклопедичний словник / [редкол.: В.І. Шинкарук (голова) та ін.]; НАН України, Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди. – К.: Абрис, – 2002. – 742 с.

124. Фомин Н.В. Теоретическая модель конкурентоспособного специалиста / Н.В. Фомин // *Инновации в образовании*. – 2004. – № 3. – С. 74-80.

125. Фурса О.О. Становлення дизайн-освіти в Україні і зарубіжжі: історико-порівняльний аспект // *Етнодизайн: Європейський вектор розвитку і національний контекст. Кн. 1* : зб. наук. праць / редкол.: Є.А. Антонович та ін. – Полтава : Полтавський літератор, 2014. – С. 86-92.

126. Фурса О.О. Тенденції розвитку дизайн-освіти в Україні: Монографія / О.О. Фурса – Київ – Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2012. – 448 с.

127. Шапар В.Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. – Х.: Прапор, 2005. – 640 с.

128. OXFORD: Велика енциклопедія школяра. — 4-те вид., без змін. — К.: ТОВ «Перо», 2013. — 664 с.: іл.